

Täysistunto

Maanantai 12.12.2016 klo 23.46—4.27

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2016 vp
Lakialoite LA 87, 101/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 17/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.05 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiehdotukset hylätään, ja lisäksi ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta opiskelijoiden omia tulorajoja korotetaan 50 prosentilla."

Jag föreslår alltså att lagförslaget förkastas samt att ett uttalande, det jag just läste upp på finska, godkänns.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, siltä varalta, kun tässä jaettiin uusi päiväjärjestys, että kaikki edustajat eivät vielä tätä uutta päiväjärjestystä ole kerinneet käydä läpi, vielä varmemmaksi vakuudeksi toistan, että kysymyksessä on hallituksen esitys laeiksi opintotukilain ja tuloverolain 127 d §:n muuttamisesta ja siihen liittyvien lakialoitteiden ja sivistysvaliokunnan mietinnön 17/2016 vp käsittelystä, näiden asioiden toinen käsittely.

0.07 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tietääkseni suurin leikkaus, joka tässä maassa on koskaan tehty nykymuotoiseen opintotukeen. Opintotuen yli 120 miljoonan leikkaus on myös suurin yksittäiseen etuuteen kohdistuva leikkaus tällä hallituskaudella. Yksittäisen opiskelijan kohdalla se tarkoittaa, että kuukaudessa on käytettävissä melkein 90 euroa vähemmän rahaa. Se on pienituloiselle ihmiselle todella merkittävä summa.

18—24-vuotiaat eli opiskelijat ovat jo tällä hetkellä Suomen pienituloisin väestöryhmä. Tämä johtuu pitkälti opintotuen riittämättömästä tasosta. Tästä huolimatta hallitus on päättänyt kohdistaa juuri tähän joukkoon historiallisen suuren leikkauksen. Toistan tämän vielä: pienellä tuella sinnittelevältä opiskelijalta aiotaan viedä jopa 90 euroa kuukaudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Arvoisa puhemies! Opintorahan leikkauksella on myös kielteisiä koulutuspoliittisia seurauksia. Niistä huolestuttavin on koulutuksellisen tasa-arvon heikkeneminen. Opintolaina ei tällä hetkellä ole suosittua opiskelijoiden keskuudessa ymmärrettävistä syistä. Selvitysmies Roope Uusitalon keväällä julkaisemassa opintotukiraportissa todetaan, että kaikista yliopisto-opiskelijoista lainaa nosti lukuvuonna 2012—2013 vain 18 prosenttia. Opintorahaa saavienkin keskuudessa osuus on alle 40 prosenttia.

Vastahakoisuus on täysin ymmärrettävää aikana, jolloin työmarkkinoiden rakenteen ja työn luonteen muutos on tuonut epävarmuuden pysyväksi osaksi nuorten suomalaisten elämää. Korkeakoulututkinto ei enää ole tae työpaikasta tai hyvästä palkasta. Siksi monet eivät halua kartuttaa merkittävää velkataakkaa jo opiskeluvaiheessa.

Nyt opiskeleva sukupolvi on lapsuudestaan asti saanut kuulla tämänkin salin monien edustajien pitämiä puheenvuoroja suomalaisten pienyrittäjien ja asuntovelallisten kohtalosta 90-luvun lamassa. Lisäksi on jo vuosia tässäkin salissa peloteltu, kuinka ylivelkaantumisen saattaa ajaa kokonaisia valtioita ja kansantalouksia polvilleen. Maksuhäiriömerkintäisiä on tällä hetkellä enemmän kuin 90-luvun laman aikana, ja erityisesti nuorten maksuhäiriömerkintöjen määrä on ollut kasvussa. Tämä on se sukupolvi, jonka vastuulle leikkausvimmainen hallitus nyt haluaa siirtää velanoton. Ilmeisesti hallitus arvioi, että yksittäisen pienituloisen opiskelijan velkakestävyys on parempi kuin Suomen valtion, joka tällä hetkellä saa lainaa negatiivisella korolla.

Niin kova on hallituksen halu velkaannuttaa nuorisomme, että se on muuttamassa jopa lakia niin, että jatkossa lainaa voidaan myöntää myös useita maksuhäiriömerkintöjä saaneille nuorille. Sen sijaan, että nuorten toimeentulo taattaisiin sosiaaliturvan muodossa, kuten kaikkien muiden kohdalla toimitaan, nuoret sysätään yhä voimakkaammin velkapolulle.

Lainaosuuden kasvattamisen vaikutuksista tasa-arvoon on syytä olla huolissaan. On totta, että Pohjoismaissa tehdyt tutkimukset eivät suoraan osoita, että pienituloisesta taustasta tulevat opiskelijat välttäisivät opintolainaa enemmän kuin muut opiskelijat. Lainapainotuksen mallin ongelma koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta piilee sen sijaan siinä, että eri taustoista tulevilla on erilainen riskinottohalukkuus ja -kyky, mikä suomeksi sanottuna tarkoittaa, että toisille tulee suurempi kynnys hakeutua korkeakouluun.

Kuten selvitysmies Uusitalonkin raportissa todetaan, voi pelko velkaantumisesta opiskeluaikana olla suurempi pienituloisista perheistä tulevilla opiskelijoilla, jotka eivät voi luottaa vanhempien mahdollisuuteen tai halukkuuteen tukea opiskelijoita taloudellisesti siinä tapauksessa, että opinnot jäävät kesken tai opintojen menestyksellisen suorittamisen jälkeenkin työllistyminen ei onnistu. (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Arvoisat kollegat, pyytäisin kiinnittämään huomiota siihen, että nyt käsitellään hallituksen esitystä erittäin isoista leikkauksista opintorahaan eli puhutaan historiallisesta heikennyksestä opiskelijoiden toimeentuloon, ja tämä yleinen keskustelu täällä vähän häiritsee tätä puheen pitämistä.

Suomessa koulutus on, kuten tiedämme, jo nyt voimakkaammin periytyvää kuin muissa Pohjoismaissa. Siirtyminen opintotukimalliin, jossa opiskelijoiden odotetaan rahoittavan yhä suuremman osan toimeentulostaan itse lainan muodossa, uhkaa vahvistaa tätä epätasa-arvoista kehitystä entuudestaan.

Arvoisa puhemies! Opintotuen leikkaaminen pidentää opiskeluaikoja, kun opiskelijoiden työnteko lisääntyy entuudestaan. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen arvion mukaan puhuttaisiin vähintään noin kolmesta lisäkuukaudesta. Tältä osin tämä hallituksen uudis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

tus on ristiriidassa hallituksen korkeakoulupoliittisten tavoitteiden kanssa. Myös säästöt julkistalouteen voivat tämän vuoksi jäädä suunniteltua pienemmiksi.

Opintotuen riittämätön taso on jo nyt yksi keskeisimpiä syitä opiskeluajan työnteolle. Tuen reaaliarvo on jatkuvasti heikentynyt vuodesta 1992, jolloin nykymuotoiseen opintotukijärjestelmään siirryttiin. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen opintotukeen on käytännössä tehty vain yksi ainoa tasokorotus ja indeksiin tuki sidottiin vasta 2014. Jo seuraavana vuonna, syksyllä 2015, Sipilän hallitus päätti poistaa indeksisidonnaisuuden.

On todella ristiriitaista ja irvokasta, että sama hallitus, joka vuosi sitten lopetti opintotuen indeksin, nyt aikoo sitoa tulorajat indeksiin. Yksi keskeinen opintoja viivästyttävä tekijä on siis opiskelijoiden työntekeä, ja nyt työtulot kiinnitetään indeksiin mutta itse opintotukea ei. Eli ilmeisesti opiskelijoita halutaan kannustaa tekemään lisää työtä ja valmistumaan tämän vuoksi nykyistä hitaammin.

Arvoisa puhemies! Mittavien koulutusleikkausten lisäksi hallitus kurittaa opiskelijoita anteeksiantamattomalla tavalla. Lainaosuuden kasvattaminen heikentää koulutuksellista tasa-arvoa, maksullistaa suomalaisen koulutuksen ja syventää jo valmiiksi pienituloisten nuorten aikuisten taloudellista ahdinkoa. Siksi kannatan edustaja Nylanderin esitystä siitä, että tämä hallituksen esitys hylätään.

0.15 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Minä myös kannatan edustaja Nylanderin tekemää hylkäsesitystä ja lausumaehdotuksia.

0.15 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Sanon heti alkuun tärkeimmän asian tästä hallituksen esityksestä, ja se on se, että tämä opintorahan leikkaus lähes sadalla eurolla kuukaudessa on, ja voi olla, merkittävä ongelma koulutuksellisen tasa-arvon kannalta. Opiskelijan oman tai hänen perheensä rahoitusvastuun kasvaessa kasvaa myös sosioekonomisen aseman vaikutus koulutusmahdollisuuksiin ja valintoihin.

Tiedämme, että lainanottomahdollisuuksien suhteen opiskelijat ovat todella eriarvoisessa asemassa myös koulutusalan perusteella. Monilla epävarman työllisyystilanteen aloilla opintolainan ottaminen on selvästi toisia aloja suurempi riski. Arvioin näin, että kun hallitus on käynyt näitä ohjelmaneuvotteluja — se on näkynyt vähän monissa muissakin asioissa — niin hallitus ei ole varmaan loppuun asti tätäkään, sen sosiaalisia vaikutuksia, kyennyt arvioimaan.

Toisena asiana nyt haluaisin korostaa sitä, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa opiskelijan perheellistymistä ei oteta huomioon opintotuessa. Opintotuki on myös ainoa suomalaisen syyperusteisen sosiaaliturvajärjestelmän osa, jossa perheellisyys ei vaikuta etuuden suuruuteen. Opintorahan leikkauksen lisäksi merkittävä osa perheellisistä opiskelijoista menettää toimeentulotukituloa opintolainan määrän kasvaessa. Ja niin kuin täällä jo edustaja Li Andersson erinomaisessa puheenvuorossaan totesi, niin tämä lähes 120 miljoonan euron leikkauksien kohdentaminen yhteiskunnan pienituloisimman ryhmän toimeentuloon on lyhytnäköistä politiikkaa. Nimittäin nykyiselläänkin suurin opintoja hidastava tekijä on opiskelijoiden heikko toimeentulo, ja nämä leikkaukset turvasta vain pahentavat asiaa.

Sitten vielä yksi näkökohta. Tämä kokonaistukiajan leikkaaminen 64 opintotukikuukaudesta 54 kuukauteen rajoittaa erityisesti ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella ylempi korkeakoulututkinto yliopistossa. Mielestäni tämän kokonaistukiajan leikkaus ei todellakaan noudata Bolognan prosessin tavoit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

teiden henkeä opiskelijoiden liikkuvuuden suhteen. Eli ammattikorkeakouluopiskelija jää tässä heikommalle asemalle.

Käymättä nyt näin yösydännä sen enempää näitä ongelmakohtia lävitse: jo nämä riittävät siihen, että on helppoa, välttämätöntä ja tähdellistä tukea, kannattaa edustaja Nylanderin ehdotusta, että ensimmäinen ja toinen lakiesitys hylätään.

0.20 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tuen, kuten edustaja Gustafssonkin, edustaja Nylanderin ehdotusta 1. ja 2. lakiesityksen hylkäämisestä.

Opintorahan leikkaaminen 86 eurolla kuukaudessa — se on iso raha opiskelijalle: se tarkoittaa summaa, jolla opiskelija voi opiskelijaruokalasta ostaa koko kuukauden aamiaiset ja lounaat. Eli se on merkittävä leikkaus opiskelijoiden toimeentuloon, vaikeuttaa merkittävästi ellei tee mahdottomaksi sitä, että opiskelija sinnittelee pelkällä opintotuella ja asumistuella.

Aivan kuten edustaja Gustafsson totesi, erityisesti tämä opintotukiajan leikkaaminen vaikeuttaa niiden opiskelijoiden asemaa, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulututkinnon ja jatkavat opiskeluaan yliopistossa.

Korostaisin vielä sitä, että tämä erityisesti vaikeuttaa perheellisten opiskelijoiden asemaa eikä tämä ole ainoa tässä istunnossa käsiteltävä lakiesitys, joka vaikeuttaa perheellisten opiskelijoiden asemaa. Meillä on nimittäin myöhemmin tällä listalla opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin, joka useiden opiskelijoiden kohdalla on myönteinen uudistus mutta joka nimenomaan perheellisten opiskelijoiden elämää vaikeuttaa. Eli tässä nyt yleisten koulutukseen kohdistuvien leikkauksien ohella nimenomaan perheellisiin opiskelijoihin kohdistuvia tukia leikataan kahdesta kohdasta, ja tämä todella toimii vastoin sitä suomalaisessa yhteiskunnassa pitkään omaksuttua ja hyväksi havaittua tavoitetta, että yhteiskunta pyrkii edistämään sitä, että ihmiset opiskelevat aivan riippumatta siitä, minkälaisesta perhetaustasta ja mistä päin Suomea he ovat, mikä on ollut (Puhemies koputtaa) keskeinen syy siihen, että Suomi on monissa asioissa kuitenkin niin hyvä maa kuin on.

0.22 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemmissa puheenvuoroissa on tullut esiin suuri huoli siitä, että opintorahan tason pienentyminen nykyisestään vie mahdollisuudet monenlaisten ruoka-annosten ostamiseen, kuten nyt vihreiden uusin somekampanja kertoo. Kuitenkaan näissä kampanjoissa ei muisteta kertoa sitä, että opiskelijoiden yhteenlaskettu opintotuki ja koko opiskelujen aikainen rahallinen tuki nousee eli käteenjäävä raha useimmilla opiskelijoilla kasvaa ilman opintolainan osuutta — eli tämä opintolaina on plussaa vielä tähän päälle. Kun opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin tässä opintotukilain muutoksen yhteydessä — myös tästä hallitus päätti — niin suurimmalla osalla opiskelijoista tosiaan opiskelujen aikainen tuki nousee ja nimenomaan yksin asuvat pienituloiset voittavat tässä uudistuksessa. Näin on, hallitus toteuttaa tämän. Opintotukimenot pienenevät, (Puhemies koputtaa) mutta opiskelujen aikainen toimeentulo paranee.

0.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jarva ei anna aivan totuudenmukaista kuvaa nyt tästä kokonaisuudesta, koska tämän opiskelijoiden siirtämisen yleisen asumistuen piiriin yhteydessä se tarkoittaa myöskin sitä, että 40 000 opiskelijaa kokonaan menettää oikeuden asumisen tukeen, minkä lisäksi tämä laskee toimeen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

tulon tasoa perheellisille opiskelijoille, joille, kuten edustaja Gustafsson omassa puheen-
vuorossaan totesi, ei ole suomalaisessa järjestelmässä mitään erillistä tukea tai huoltajakorotusta niin kuin muissa Pohjoismaissa. Kyllä tämä uudistus yhdistettynä tähän merkittävään, historiallisen suureen opintorahan leikkaukseen on todella merkittävä heikennys opiskelijoiden asemaan. (Jukka Gustafsson: Näin on, näin on!)

0.24 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täydentäisin edustaja Anderssonin puheenvuoroa myös sillä, että nimenomaan asumistukeen liittyen tämä uudistus kuitenkin vähentää asumistukeen oikeutettujen opiskelijoiden määrää 22 prosentilla ja osan opiskelijoista asumistuki tulee pienenemään, ja erityisesti tämä teettää hankaluuksia perheellisille opiskelijoille. Haluan myös tässä todeta, että ei voi antaa tällaista virheellistä kuvaa näitten opiskelijoitten osalta, että tämä olisi niin yksiselitteistä kuin edustaja Jarva kuvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Elomaa, ja sitten edustaja Jarva, ja sen jälkeen listaan.

0.24 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumislisän piirissä olevat opiskelijat lasketaan yleisen asumistuen piiriin pääosin, ja näin suurimmalla osalla toimeentulo paranee. Tämä on faktaa. Mutta totta kai näiden perheellisten opiskelijoiden osalta tämän huoltajakorotuksen puutos on negatiivinen asia, ja niinpä SiVin lausumaehdotuksessa onkin se, että hallitus ottaisi huomioon, että huoltajakorotus tulisi tulevaisuudessa.

0.25 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä näistä perheellisistä opiskelijoista — en edellisessä puheenvuorossa vielä heihin päässytään. Eli todellakin Suomessa on tämä ryhmä jätetty tästä sosiaaliturvaosasta, eli opiskelijoita tässä ei ole huomioitu ja myöskään muitten Pohjoismaitten tapaan ei ole aikaisemmin huolehdittu tästä huoltajakorotuksen lisäämisestä opintotukeen, ja tässä yhteydessä tämä on välttämätöntä. Eli nimenomaan, jotta perheelliset opiskelijat voidaan tässä asumistuen muutoksen ja opintotukimuutosten yhteydessä huomioida ja heidän menetyksensä korvata, niin tämä huoltajakorotus tulee ottaa osaksi opintotukea, ja tähän sivistysvaliokunta otti myönteisen kannan.

Vielä haluaisin tuohon yleiseen asumistukeen siirtymisestä todeta niitten opiskelijoitten osalta, joilla tämä asumisen tuki laskee, että he ovat paremmin pärjääviä pariskuntia. Ihmettelen kyllä, että oppositio haluaa nimenomaan nyt hyväosaisia tässä suosia, ja tämä ei olisikaan oikein. Tämä on nimenomaan sosiaalisesti oikeudenmukainen, että pienituloisemmille yksin asuville korkeilla vuokrilla asuville opiskelijoille kohdennetaan tämä tuki.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava puheenvuoro on listapuheenvuoro.

0.26 Eva Biaudet r: Ärade talman! Jag vill också understöda riksdagsledamot Nylanders förslag om förkastande och förslag till uttalande. Vi lever i en tid där unga människor och studerande har mindre trygghet och tro på framtiden än på väldigt länge. Det hindrar dem att skaffa barn, det blir svårt för dem att fatta beslut om studier eller att leva ett normalt liv.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Det är väldigt krävande att be att de ska ta stora beslut om att leva på skuld under hela sin studietid. Finland är ändå ett land där vi har råd att satsa på våra ungdomar. Det är viktigt att de utbildar sig, och att alla ungdomar ska kunna ha samma möjligheter att utbilda sig oberoende av hurdan ekonomisk situation deras föräldrar har.

Olen erittäin huolestunut siitä, että varsinkin perheet ovat hankalassa tilanteessa, ja mielestäni ei ole mitään syytä esittää, että toivoo parempia aikoja ja silti on nyt sitten suostuttu heikentämään opiskelijoiden taloudellista asemaa näin. Ei ole mitään sellaista, joka antaisi sen anteeksi sivistysvaliokunnalle. — Kiitoksia.

0.28 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellä on kerrottu, kyllä hän tämä leikkaus opintotukeen on historiallisen suuri ja se näkyy kyllä opiskelijoiden kukkarossa todella suurena lovena. Ja se, että myös opintotukikuukausien määrää vähennetään, tietää sitä, että yhä useamman on vaikeampi selviytyä opintoajastaan. Täytyy tehdä töitä entistä enemmän siinä ohella, minkä mukaan helposti sitten taas opinnot venyvät.

Vaikka täällä on puhuttu, että se, että opiskelijat siirretään yleiseen asumistukeen, tuo helpotusta monen opiskelijan kohdalla, hyvä näin, mutta sinne jää kyllä ryhmiä, niin kuin nämä perheelliset opiskelijat, joiden asumistuki vain heikkenee. Tässä on puhuttu, että tarvittaisiin huoltajakorotusta. No niin varmasti tarvittaisiin, ja se, että mietinnössä siihen suhtaudutaan myönteisesti, ei valitettavasti vielä paranna tämänhetkistä tilannetta, jos siihen ei ole budjetoitu vielä euron euroa.

Kannatan tätä edustaja Hassin tekemää hylkäysvastalausesta 2.

0.29 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty jo perinpohjaisesti läpi se, että tämä opintorahan leikkaus on historiallinen, näin suurta leikkausta ei aiemmin ole tehty ja että opintotukikuukausien leikkaaminen on sekin myös historiallinen, joka uhkaa muodostaa ison loukun opiskelijoille.

Otan esiin ongelman, jota täällä on käsitelty vähemmän. Ensinnäkin, opintotukikuukausien rajausta heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia ympärivuotiseen opiskeluun, eikä tavoite kolmannen lukukauden käyttöönotosta toteudu tällä tavalla rajaamalla tukikuukausia.

Toinen ongelma on se, että samalla otetaan käyttöön tuen ehdoissa 20 opintopisteen raja lukukaudessa. Tämä on asia, josta pitäisi luopua. Tuntuu kohtuullisen epärealistiselta, että jos opiskelija on opiskellut vaikkapa 5 opintopistettä kuukaudessa koko opintojen ajalta mutta sitten tulee yksi lukuvuosi, jolloin opintopisteitä kertyykin vaikka ison työn puolesta vain 19, niin tuki lakkautetaan kokonaan, ja näin tässä tulee käymään. Tämä tulee aiheuttamaan vahingollisia loukkuja monille opiskelijoille myös heistä riippumattomista syistä.

Tämän perusteella kannatan sitä, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään.

0.30 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Helsingin yliopisto nousi tänä vuonna sijalle 56 Shanghain yliopistovertailussa. Sijoitus parani 11 sijaa viime vuodesta. Pohjoismaisten yliopistojen joukossa Helsingin yliopisto sijoittui kolmanneksi. Edellä olivat vain Kööpenhaminan yliopisto ja Karoliininen instituutti. Viime vuonna edellä olivat vielä Osloon ja Uppsalan yliopistot. Suomi voi todellakin olla ylpeä tasa-arvoisesta ja laadukkaasta koulutusjärjestelmästä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Tämä hallitus uudistaa opintotukilakia. Pohjoismaista vain Islannissa opintotuki on kokonaisuudessaan lainaa. Onneksi Suomessa ei ole. Norjassa opintotuki myönnetään alkuun lainana mutta opintosuoritusten ja valmistumisen perusteella siitä enintään 40 prosenttia muutetaan opintorahaksi. Tanskassa opintorahaa saa puolestaan selvästi eniten.

Meillä ei ole näyttöä siitä, että lainapainotteisempaan suuntaan meneminen aiheuttaisi epätasa-arvoa. Tämän esityksen lainapainotteisempi opintolaina tuskin vähentää nuorten intoa hakea muun muassa lääkikseen. (Jukka Gustafsson: Esimerkki on hyvä, nimenomaan lääkikseen ei varmaan vaikuta!) Siinä mielessä puheet lainapainotteisen tukijärjestelmän riskeistä koulutuspolitiikalle tai demokratiakehitykselle ovat ylimitoitettuja.

Hallituksen esityksessä korkeakouluopiskelijoiden opintorahan taso ehdotetaan yhtenäistettäväksi. Korkeakouluopiskelijoiden opintoraha laskee 250 euroon, aiemmin se oli 337 euroa, ja opintolainan valtiontakauksen maksimimäärä nousee 650 euroon, aiemmin se oli 400 euroa, ja korkeakouluopintojen maksimitukiaika laskee 54 tukikuukauteen, aiemmin 64 kuukautta. Takaisinperittävän opintotuen korotus laskee 7,5 prosenttiin. Se oli aiemmin 15 prosenttia, ja tämä on erittäin hyvä asia.

Toinen hyvä asia on se, että eri koulutustasojen opiskelijoiden yhdenvertaisuuden parantamiseksi luovutaan vanhempien tulojen vähentävästä vaikutuksesta opintorahaan itenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden osalta. Tämä on todellakin hyvä asia, koska Suomessahan ei ole kuitenkaan vanhemmilla ollut velvollisuutta tukea toisen asteen opiskelijoita kotona, vaikka rahaa olisi ollut. Joten tämä on hyvä tasa-arvokehitys.

Asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyvät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Se korottaa yksin asuvien opiskelijoiden tuloja useissa tapauksissa kymmenillä euroilla kuukaudessa.

Ja perheelliset tulee jatkossa huomioida, ja tähän varmasti sitten palaamme.

0.34 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyytäisin edustajilta, erityisesti sivistysvaliokunnan jäseniltä, tarkkuutta, kun viitataan näihin tehtyihin tutkimuksiin ja siihen, mitkä ovat tämän lainapainotteisemman opintotuen vaikutukset koulutukselliseen tasa-arvoon. Se, mitä siis tiedämme Pohjoismaissa tehdyistä tutkimuksista, on se, että pienituloisesta taustasta tulevat opiskelijat eivät välttä opintolainan nostamista enemmän kuin muut opiskelijat siinä vaiheessa, kun ovat jo korkeakoulussa opiskelemassa. Mutta suurin uhkakuva tässä on se, että opintotukijärjestelmän muuttaminen lainapainotteisemmaksi johtaa siihen, että pienituloisesta taustasta tulevat opiskelijat eivät enää hakeudu korkeakoulutukseen nykyisessä mittakaavassa, minkä pitäisi olla suuri huolenaihe erityisesti Suomessa, jossa korkeakoulutus jo nyt on periytyvämpää kuin muissa Pohjoismaissa.

0.35 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä muissa Pohjoismaissa, joissa on enemmän lainapainotteisempi opintotuki kuin Suomessa, ei ole mitään merkkejä siitä, että suositut ammatit ja yliopistot eivät saisi opiskelijoita. Varmasti kun menemme lainapainotteisempaan suuntaan, niin en usko, että juristiksi, lääkäriksi, opettajaksi tai johonkin muuhun ammattiin hakee ihmisiä vähemmän. Tämä pelottelu on tässä tapauksessa turhaa. Kysymys ei ole mistään radikaalista muutoksesta, vaan me itse asiassa tässä menemme vähän lähemmäksi muita Pohjoismaita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

0.36 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on todettu, niin tällä lakiesityksellä opintotukeen tehdään historiallisen suuria leikkauksia. Esityksen mukaan opintorahaa tullaan leikkaamaan noin 90 eurolla, se tulee olemaan noin 250 euroa kuukaudessa. Tukikuukausia tullaan vähentämään ja tuen ehtoja tiukennetaan sekä hallitus siirtää opiskelijoita entistä enemmän lainapainotteisuuden suuntaan. Esitys on monella tapaa epäoikeudenmukainen sekä vie monelta opiskelijalta mahdollisuuden korkeakouluopintoihin.

Opiskelijat ovat pienituloisia. Riittävällä toimeentulolla on suuri merkitys opiskelijan arjen opintoihin, niiden etenemiseen sekä muuhun elämään. Jatkuva pohdinta siitä, riittävätkö rahat ruokaan, asumiseen ja muihin pakollisiin menoihin, vaikeuttavat opintojen suorittamista, aiheuttavat ylimääräistä stressiä ja ahdistusta sekä pitkittyneinä vaikuttavat myös sairastumiseen sekä syrjäytymiseen. Jos opiskelija ei saa riittävää opintopistemäärää kerättyä, maksetut opintotuet peritään takaisin. Oikeuden tukeen saa takaisin vasta, kun on kerryttänyt riittävät opintopisteet, mutta tästä pitäisi selvitä ilman tukea. Elikkä käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kun on menettänyt pisteet, ei saa toimeentuloa, pitää mennä töihin, ja samanaikaisesti, kun olet työssä, niin pitäisi myös opiskella. Elikkä tämä hallituksen tekemä esitys siitä, että tukikuukausia tullaan vähentämään ja tuen ehtoja tullaan tiukentamaan, tulee vaikeuttamaan monella tapaa monen opiskelijan jatkosuunnitelmia ja mahdollisuuksia opiskella. Toimeentulon saamiseksi opiskelijan on oltava siten töissä ja samalla kerrytettävä riittävät opintopisteet, jotta saisi jälleen opintorahaa ja voisi keskittyä opintoihin. Tästä syntyy vaikeasti hallittava oravanpyörä.

Opiskelijat eivät ota mielellään lainaa. Onkin syytä olettaa, että leikkaukset tulevat lisäämään opintotuen takaisinperintöjä, joita tehdään nyt jo noin 10 prosentille tuensaajista. Ehtojen tiukentuessa perinnät voivat synnyttää kierteen, joka johtaa vaikeampiin toimeentulo-ongelmiin ja opintojen keskeytymisiin. Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat perheelliset opiskelijat, jotka ovat jo nykyisessä järjestelmässä jääneet ilman riittävää tukea.

Hallitus perustelee, että opiskelijat investoivat lainarahalla itseensä, mutta muuttuneessa työelämässä sijoituksen tuotto on kaikkea muuta kuin varma. Me tiedämme, että työelämän epävarmuus on tätä päivää ja tulevaisuutta, ja siltä osin opiskelijat eivät mielellään panosta lainarahaan vaan haluaisivat pikemminkin keskittyä opintoihin. Korkeakoulutettujen työttömyys on noussut 150 prosentilla vuoden 2008 jälkeen. Nuoret ovat viisaita ja katsovat opiskelua pitemmälle. He haluavat rakentaa itselleen mahdollisimman turvallista tulevaisuutta eivätkä ottaa kannettavakseen yli 20 000 euron lainataakkaa, jonka maksaminen on heille epävarmaa nykyisessä silpputyöyhteiskunnassa.

Ne, jotka saavat opiskeluunsa vanhempien tukea, selviävät kyllä. Opintojen maksuttomuus ja riittävä opintotuki ovat kuitenkin taanneet myös muille mahdollisuuden korkeakoulutukseen ja sosiaaliseen nousuun. Pienenä maana Suomella ei ole varaa siihen, että yksikään nuori jäisi koulutuksen ulkopuolelle toimeentulon riittämättömyyden vuoksi. Nyt tämä on todellinen riski.

Arvoisa puhemies! Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa opiskelijan perheellistymistä ei oteta huomioon opintotuessa. Suomessa on noin 45 000 perheellistä opiskelijaa. Heistä noin 60 prosenttia elää köyhyysrajan alapuolella. Nyt hallitus heikentää heidän asemaansa entisestään. Hallitus leikkaa siis opintotukea noin 28 prosenttia ja pakottaa opiskelijat ottamaan lainaa toimeentulonsa perustan turvaamiseksi. Tämän seurauksena opiskelijaperheiden köyhyys syvenee entisestään. Tämä pakottaa perheellisen opiskelijan menemään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

töihin, jolloin riskinä on, että hänen opintonsa viivästyvät tai keskeytyvät kokonaan. Muiden Pohjoismaiden opintotuessa on käytössä joko lapsi- tai huoltajakohdaiset korotukset. Suomi on ainoa maa, jossa huoltajakorotusta opiskelijaperheille ei ole. Tästä syystä olen useaan otteeseen esittänytkin sitä, että huoltajakorotus tulisi palauttaa, ja työn ansaintarajan helpottamista perheellisille opiskelijoille.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluan todeta sen, että esitän sosialidemokraattisen vastalauseen 1 mukaisen hylkyesityksen, että 1. ja 2. lakiehdotus hylätään vastalauseen 1 mukaisena.

0.42 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Huhtasaari totesi, Suomessa jokaisella nuorella on mahdollisuus opiskella. Se on arvokas, kullannarvoinen asia. Aikaisemmin ihan näin ei ollut vaan siihen vaikutti enemmän kuin tänä päivänä esimerkiksi vanhempien tulotaso.

Tässä hallituksen esityksessä yhtenäistetään korkeakouluopiskelijoiden ja toisen asteen opiskelijoiden opintotuen tasot. Esityksessä on paljon positiivista mutta myös miinusmerkkisiä asioita.

Positiivisista:

Vanhempien tulojen vähentävä vaikutus opintorahaan poistuu 18—19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden osalta. Myös tämä sisältää opintolainan valtiontakauksen noston. Jos opiskelija joutuu maksamaan opintorahaa takaisin, koska tulot ovat ylittyneet hyväksytyn rajan, korotus lasketaan 7,5 prosenttiin. Asumislisän piirissä olevat opiskelijat lasketaan yleisen asumistuen piiriin pääosin. Tämä tarkoittaa sitä, että suurimmalla osalla tulotaso paranee.

Tällä hallituksen esityksellä tähdätään myös siihen, että tutkinto suoritettaisiin tavoiteajassa. Kuitenkin tähän tukiaikaan sisältyy myös 3 kuukauden jousto, ja harkinnanvarainen tukiajan pidennys säilyy edelleen, ja maksimi siinä on 9 kuukautta. Se on hyvä, että se säilyy.

Lainapainotteisuuden lisääntymistä opiskelussa kritisoitiin monissa asiantuntijalausunnoissa. Mutta jos me mietimme aikaisempia aikoja, lainarahalla opiskelu oli itsestäänselvä asia. Suurimmalla osalla oli lainaa, asumistukia ei ollut eikä opintorahoja. Tänä päivänä kuitenkin on opintolainahyvitys, opintolainavähennys ja myös valtiontakaus lainassa, joka tukee opiskelijaa.

Haettaessa työpaikkaa tänä päivänä työkokemus katsotaan suureksi plussaksi, totta kai. Siksi pitäisin todella tärkeänä, että opiskeluaikana tapahtuvaa ansiorajaa pitäisi nostaa, ettei tulisi vuoden lopussa niitä ikäviä yllätyksiä, kun ei ole huomattukaan, että on tienattu vähän liikaa. Sen takia tämä ansioraja saisi olla korkeampi.

Maksuhäiriömerkintä ei enää estä valtiontakauksen myöntämistä, ja tähän on erittäin hyvä asia. Maksuhäiriömerkintöjä on hyvin paljon kyllä nuorilla, ja on vakava asia, että ne ovat lisääntymään päin. Näin ollen tätä asiaa pitää seurata tarkasti.

Kuten täällä salissa on tullut monasti esille, negatiivinen asia tässä esityksessä on tietysti se, että perheelliset opiskelijat kuitenkin kärsivät tästä esityksestä. Koska tämä on otettu tosi tarkasti huomioon sivistysvaliokunnassa myös hallituspuolueiden edustajien taholta, tämä lausumaehdotus on erittäin tärkeä tässä mietinnössä. Siinä ehdotetaan, että opintotukeen harkittaisiin huoltajakorotusta. Kuten tiedämme, Pohjoismaissa tämä on käytössä, ja tämä on todella tarpeellinen myös suomalaisille opiskelijoille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Jos tässä lopuksi, arvoisa puhemies, voisi jotain ehdottaa, niin jos ajatellaan näitä asu-
mismuotoja, mitä opiskelijoilla on, jokaisella on oma pieni soppensa ja asuntonsa, niin näi-
tä kimppekämppien rakentamisia voisi ajatella lisättävän huomattavasti. Näin me pystyi-
simme vaikuttamaan myös näihin asumiskustannuksiin positiivisesti. — Kiitos.

0.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Opintososiaalisten etuuksien
tarkoitus on tarjota kaikille opiskelijoille mahdollisuus täysipäiväiseen opiskeluun. Jotta
tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet toteutuisivat, tulee opintososiaalisen järjestelmän
olla kunnossa ja opintotuen olla indeksiin sidottu. Jo nykyisellään opintorahan taso on ma-
tala, ja erityisesti toisen asteen opiskelijan tuki ei riitä turvaamaan perustoimeentuloa. Jos
hallitus pitää opintoaikojen lyhentämistä tavoitteena, niin tämä lakiesitys ei sitä tavoitetta
kyllä tue. Yhä useampi opiskelija joutuu menemään töihin, ellei hänellä sitten ole varak-
kaita vanhempia kustantamassa näitä opintoja.

Opintorahan leikkaus ja opintotukikuukausien vähentäminen ovat merkittäviä ongelmia
myös koulutuksellisen tasa-arvon kannalta. Opiskelijan oman tai hänen perheensä rahoi-
tusvastuun kasvaessa kasvaa myös sosioekonomisen aseman vaikutus koulutusmahdolli-
suuksiin ja koulutusvalintoihin. Helsingin yliopistossa valmistui tänä keväänä väitöskirja-
tutkimus, joka osoitti selkeästi, että vanhempien sosioekonominen asema periytyy opiske-
lussa ja myöskin opiskelijavalinnoissa. Tämä lainapainotteisuuden lisääminen tulee vähen-
tämään nimenomaan pienituloisten perheiden nuorten opiskelumahdollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kiljusen esittämää vastalauseita 1 ja sitä, että 1. ja
2. lakiehdotus hylätään.

0.49 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Opintotuen näin merkittävä leikkaus on koh-
tuuton ja ristiriidassa niiden tavoitteiden kanssa, joita opintojen etenemiselle on jo pidem-
män aikaa asetettu. Opiskelijat ovat jo nyt yksi suurimmista pienituloisten ryhmistä, ja iso
osa opiskelijoista elää köyhyysrajan alapuolella. Opintorahan leikkaaminen reilulla 86 eu-
rolla kuukaudessa vaikuttaa merkittävästi opiskelijoiden toimeentuloon ja tulee vaikeutta-
maan erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla asuvien opiskelijoiden elämää. Jo tällä het-
kellä pääkaupunkiseudulla ja muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla asuvien opiskelijoiden
opintoraha ja asumislisä menevät kokonaisuudessaan asumisen kustannuksiin. Opintora-
han näin merkittävä leikkaaminen ajaa opiskelijat entistä syvempään ahdinkoon.

Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen myötä yhä isompi osa opiskelijoista jou-
tuu tekemään opintojen ohella töitä, jotta voi maksaa vuokransa, ruokansa ja muut välttä-
mättömät elinkustannukset. Leikkaus on epäoikeudenmukainen ja tulee viivästyttämään
opiskelua entisestään.

Opintolainaosuuden kasvattaminen ei helpota opiskelijoiden tilannetta, koska suuri osa
opiskelijoista ei halua ottaa kymmenientuhansien eurojen velkataakkaa kannettavakseen
epävarmojen työmarkkinoiden ja pirstaleisten työurien vuoksi. On myös kohtuutonta pa-
kottaa yksilöt nostamaan lainaa perustoimeentulonsa turvaamiseksi. Erityisen irvokkaan
tämä esityksestä tekee se, että hallitus on jatkuvasti vedonnut yleisessä talouspolitiikas-
saan siihen, että velkaantumista pitää vähentää. Samat säännöt eivät siis päde hallituksen
politiikassa yksilöihin kuin mistä he valtakunnan talouspolitiikassa puhuvat.

Tutkimusten perusteella, kuten täällä on useassa puheenvuorossa tullut esiin, tiedetään
myös se, että opintolainan ottaminen on yhteydessä opiskelijoiden sosioekonomiseen taus-
taan. Korkeakoulutuksen periytyvyys on jo tällä hetkellä ongelma, ja nyt tätä halutaan pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

hentaa entisestään siirtymällä lainapainotteisempaan opintotukeen. Kaikilla aloilla ja korkeakoulututkinnoilla ei ole myöskään odotettavissa korkeaa tulotasoa, jolla velan voisi myöhemmin maksaa takaisin.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina on uutisoitu jälleen yhteiskuntamme yhdestä häpeätahrasta eli siitä, että monet yhteiskunnan heikompiosaiset on pakotettu leipäjonoihin, jotta he tulisivat toimeen ihan tavallisessa arjessaan. Jonoissa käy entistä enemmän myös perheitä, nuoria ja opiskelijoita. Lainapainotteisuuden kasvattaminen lisää yhteiskunnan eriarvoistumista ja on selvä askel taaksepäin opintotukijärjestelmässä. Tämä hallitus on osoittanut opiskelija- ja koulutusvihamielisyytensä niillä lukuisilla leikkauksilla, joita se on esittänyt ja tehnyt kansanedustajiensa tuella varhaiskasvatukseen, koulutukseen, osaamiseen ja nyt opintotukeen. Samalla hallituspuolueiden edustajat näyttävät asenteensa ja ymmärtämättömyytensä sitä todellisuutta kohtaan, jossa opiskelijat tänä päivänä elävät. Enkä pidä myöskään erityisen hedelmällisenä sitä, että viitataan menneisiin aikoihin, kun työmarkkinat ja elämä on ollut aivan erilaista. Nyt elämme tässä todellisuudessa, tässä maailmassa, ja opiskelijoiden asema ja tilanne on tällä hetkellä aidosti hyvin vaikea monien osalta.

Opintotuen räikeä leikkaus ei ole poikkeus hallituksen politiikassa, vaan se on jatkoa sille politiikalle, jota se on tehnyt purkaessaan opintotuen indeksisidonnaisuuden, säätäessään pakolliset lukukausimaksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille ja tehdesään massiiviset leikkaukset koulutuksesta, osaamisesta, tutkimuksesta ja sivistyksestä. Mielestäni nyt on hyvä hetki kysyä, mitä seuraavaksi. Tällä hallituskaudella on väläytetty myös lukukausimaksujen mahdollistamista ja käyttöönottoa kaikille opiskelijoille. Onko tämä hallituksen asialistalla seuraavana? Haluan tämän tässä ääneen kysyä: onko tämä se seuraava esitys, (Ritva Elomaa: Ei ole!) jonka tämä hallitus tulee tekemään? Todella toivon, että näin ei ole, mutta tämän hallituksen koulutuspolitiikka antaa osviittaa juuri tämänkaltaiselle politiikan tekemiselle.

Lopuksi totean, että kannatan edustaja Kiljusen tekemää esitystä 1. ja 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä, ja todella toivon, että hallituspuolueiden edustajat katsovat omaa omaatuntoaan, katsovat näitä kasvavia leipäjonoja, opiskelijoiden ahdinkoa — jo tällä hetkellä yksi Suomen köyhimmistä ryhmistä, ja nyt he miettivät, minkälaista politiikkaa tämä sali tekee.

0.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen ajama 25 prosentin leikkaus opintorahaan jatkaa aika totutulla tavalla hallituksen yleistä politiikan linjaa, että parempiosaisille annetaan ja heikompiosaisilta otetaan. Vaikka kuinka tätä esitystä pyörittelisi, niin tosiasia on se, että kaiken lainankin jälkeen, mitä opiskelija lisää saa, ja kun tähän otetaan tämä asumislisän muuttaminen, niin erityisesti tämä lyö korville perheellisiä opiskelijoita, ja tästä hallitus ei pääse millään tavalla kiemurtelemaan ulos.

Sitten kun täällä on viitattu muihin Pohjoismaihin, saanen kuitenkin nyt muistuttaa, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, missä opintolaina haetaan pankista — ainoa Pohjoismaa, missä opintolaina haetaan pankista, jolloin muissa Pohjoismaissa myös opintolainaan on tehty valtavan paljon erilaisia sosiaalisia elementtejä, joilla tätä lainaturvaa on parannettu. On ihan ymmärrettävää, että jos tehdään parempaa lainaturvaa, silloin varmaan sitä lainan käyttömahdollisuuttakin lisätään ja sillä saadaan myös sitten ihmiset ottamaan helpommin sitä lainaa. Mutta hyvä hallitus, ette te ole niitä esityksiä tässä teidän esityksessänne tehneet. Että alkää alkako hurskastelemaan sillä, että muissa Pohjoismaissa joku toimii jollakin tavalla, kun ehdot ovat aivan erilaiset. Sen verran luulisi olevan hallituksellakin rehel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

lisyyttä pelissä, että todettaisiin, että muissa Pohjoismaissa kuitenkin opintolainan ehdot ovat paljon paremmat kuin Suomessa. Esimerkiksi Ruotsissa maksuaika pystytään sitomaan työllistymiseen, Islannissa se on sidottu jopa palkkasummaan, jota opiskelija tulee saamaan sitten sen jälkeen kun työllistyy, ja esimerkiksi Ruotsissa tätä lainan maksuaikaa voidaan pidentää jopa 60 ikävuoteen asti, (Puhemies koputtaa) joten on hieman eri asia puhua näistä ehdoista, mitä te olette täällä tekemässä, kuin sitten muista Pohjoismaista.

0.56 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Pitää ehkä tähän alkuun todeta esimerkiksi edeltäville puhujille Räsänen ja Marin, että voi olla, että ensi kaudella te olette hallituspuolueessa ja näitä puheita tutkitaan pitkään. Sitten katsotaan sitä omaatuntoa ja katsotaan sitä, milloinka ne tarvittavat sopeutustoimenpiteet piti tehdä, että tätä maata ylipäättään reilaan saataisiin. Ja kyllä se vain niin on, että kun tekemättä jättää, mitä te viime kaudella teitte, tai edustamanne puolue, niin nyt näitä ikäviä päätöksiä tehdään. Suomi pitää saada kääntymään kurssillaan, ja näitä opintotukeenkin liittyviä heikennyksiä tässä on.

Opintotukilaki on käsittelyssä, ja tässä ei nyt ihan niin suuresta dramatiikasta kuitenkaan kyse ole kuin mitä tässä nyt opposition rynnistyksellä annetaan ymmärtää. Yleisen asumistuen piiriin saadaan kuitenkin suuri osa opiskelijoista ja sillä pystytään kompensoimaan näitä tulonmenetyksiä. Lainaperusteisuus kyllä tulee kasvamaan, mutta lainakaan ei ole huono satsaus siinä, kun omaa opiskelupaikkaa ja omia opintoja viedään eteenpäin. Suomessa on hyvä koulutus, ja valitettavan usein me emme osaa tuoda sitä arvoa esille, mikä koulutustaso Suomessa on ja kuinka hyvin me pääsemme siihen kiinni. Opintotuen, opintolainan kautta me pystymme sitten tätä omaa opiskeluamme edesauttamaan.

Huoltajalisä, joka mainitaan myös tuossa valiokunnan mietinnössä, on kyllä harkittava asia tulevaisuutta varten, ja se tulee selvittää.

0.58 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Savolan ei tarvitse odottaa niin kauan, että katsoisi seuraavaa hallituskautta. Te voitte tutustua meidän vaihtoehtobudjettiimme, siellä ovat esitykset, jotka ovat päinvastaiset hallituksen koulutusleikkauksiin kohden. Viime hallituskaudella — kuten te täällä totesitte, että te teette ikäviä ja inhottavia päätöksiä, se pitää paikkansa — opintotuki sidottiin indeksiin, ja nyt te olette tämän indeksisidonnaisuuden, jota pitkään opiskelijajärjestöissä ja -liikkeissä taisteltiin, onnistuneet jo tässä (Mikko Savola: Marin, mistä rahat?) poistamaan ja nyt te jatkatte tällä linjalla, joka kurjistaa kaikista heikompiosaisten asemaa entisestään. Tämä on teille systemaattista politiikkaa. Te leikkaatte heikompiosaisilta, niin sairailta, vanhuksilta, opiskelijoilta, lapsiperheiltä kuin monilta muiltakin ryhmiltä, ja samaan aikaan te teette sellaista talouspolitiikkaa, jossa te (Puhemies koputtaa) jaatte kavereillenne etuja ja hyötyä ja rahaa. Onko tämä teidän mielestänne oikein?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä vastauspuheenvuoro on päättynyt, ja nyt on edustaja Savion vuoro. (Jukka Gustafsson: Marin-Savola 2—0!) — Aikooko edustaja käyttää puheenvuoron, vai?

0.59 Sami Savio ps: Anteeksi, puhemies, oliko minulle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kyllä, myönsin teille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

En kuullut tässä yleisessä hälinässä, ilmeisesti aihe herättää niin paljon keskustelua.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä esityksessä opintotukilain ja tuloverolain muuttamiseksi on monia positiivisia seikkoja, vaikka kieltämättä tämä opintorahan pienentäminen on monen opiskelijan kannalta ikävä leikkaus. Silti asumistuen piiriin siirtäminen kohentaa monen erityisesti yksin asuvan opiskelijan asumiseen käytettävissä olevia tuloja useilla kymmenillä euroilla kuukaudessa, ja asumisen tuki säilyykin vähintään samalla tasolla tai jopa nousee 64 prosentilla nykyisistä opiskelijan opintotuen asumislisän saajista, ja tämä kompensoi hyvin paljolti tätä opintorahan pienenemistä ja saattaa samalla opiskelijat tasavertaiseen asemaan muiden asumiseen tukea saavien henkilöiden kanssa.

Lisäksi tässä esityksessä opintolainahyvitys säilyy nykymuodossaan ja määräajan ja muiden ehtojen täytyessä saatava hyvitys on erittäin merkittävä summa: se on 40 prosenttia 2 500 euroa ylittävän lainaosuuden osalta. Mielestäni tämä opintolainahyvitys kannustaa valmistumiseen määräajassa ja siten nopeuttaa opiskelua.

Lisäksi opintotuen tuloajat sidotaan ansiotasoiindeksiin, kuten edustaja Elomaa aiemmassa puheenvuorossaan sanoi. Myös itse toivoisin kieltämättä jatkossa tätäkin reilumpaa korotusta opintotuen tuloajoihin. Se kannustaisi työhön ja siten parantaisi työelämävalmiuksia jo siinä vaiheessa, kun opiskelija valmistuu.

Arvoisa puhemies! Vielä neljäntenä positiivisena seikkana: vanhempien tulot eivät enää jatkossa pienennä itsenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden opintorahaa, ja varsinkin tämä viimeksi mainittu seikka on erittäin hyvä ja vuosikausia odotettu uudistus ja lisää osaltaan (Puhemies koputtaa) opiskelijoiden tasavertaisuutta.

1.02 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Minä jäin miettimään tätä edustaja Savolan käyttämää puheenvuoroa, jossa hän totesi, että tämä on tarvittava sopeuttamistoimenpide. Se on hyvä kysymys, onko tämä tarvittava sopeuttamistoimenpide ja onko tosiaankin niin kuin edustaja Savola sanoo, että rahat on loppu.

Itse olen vertaillut tätä opintorahan 122 miljoonan leikkausta yrittäjävähennykseen, johon hallituksella riittää rahaa 123 miljoonan edestä. Eli hallituksella riittää kyllä rahaa antaa hyvätuloisille yrittäjille tällainen rahalahja, josta me tiedämme, että yli puolet tästä rahasta menee kaikista hyvätuloisimmille henkilöyrittäjille, mutta sitten kun puhutaan Suomen pienituloisimmasta väestöryhmästä, niin ette näe mitään ongelmaa siinä, että leikataan opiskelijoiden toimeentuloa jopa melkein satanen kuussa. Tämä kertoo aika paljon hallituksen arvovalinnoista, koska siitähän tässä on kyse, eikä siitä, että rahat olisivat loppu.

Haluan vielä alleviivata sen, että lainahan on eri asia kuin sosiaaliturva. Opiskelijat on ollut ja on jatkossakin ainoa väestöryhmä Suomessa, jonka oletetaan ottavan lainaa, siis itse maksavan rahaa siitä, että pystyy turvaamaan perustoimeentulonsa. Minusta on täysin käsittämätöntä, että hallitus nyt ulottaa tämän lainapakon myöskin sellaisille nuorille aikuisille, jotka jo valmiiksi ovat syvissä talousvaikeuksissa, joilla on useita maksuhäiriömerkintöjä. Mikä järki siinä on?

1.04 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Uskon, että tässä salissa jaetaan varsin laajasti se näkemys, että suomalaisen yhteiskunnan keskeisiä vahvuuksia on laaja sosiaalinen kierto ja se, että vanhempien lompakon paksuus ei määritä sitä, millaisen koulutuksen ja tulevaisuuden työuran pystyy rakentamaan. Se tekijä, joka keskeisimmin on tätä ollut mahdollistamassa, on nimenomaisesti maksuton koulutus, ja jos nyt laitamme tätä keskus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

telua hieman laajempaan viitekehykseensä, niin koulutuksen maksuttomuuteenhan ei olla puuttumassa millään tavalla. (Li Andersson: Onko maksuton, jos on lainarahaa?)

Sen sijaan oma kysymyksensä on se, millaisia opintososiaalisia etuuksia ja millaisen opintososiaalisen etuusjärjestelmän puitteissa opiskelijoille on järkevää kulloisessakin yhteiskunnallisessa tilanteessa maksaa. On aivan perusteltua, että jossain määrin siirrämme meidän opintotukijärjestelmäämme lainapainotteisempaan suuntaan, koska se myöskin korostaa opiskelujen luonnetta investointina omaan henkilökohtaiseen tulevaisuuteensa.

Jos kokee, että tarvitsee lainaa opintojensa rahoittamiseksi, niin tämän tulee olla mahdollista, ja hallitus laajentaa näitä mahdollisuuksia. Jos taas kokee, että opinnot eivät tuota sellaista tutkintoa, joka parantaisi omaa tulevaisuuden työmarkkina-asemaa, silloin on syytä kysyä, kannattaako pohtia omaa opintosisältöäänkin myöskin hieman toisella tavalla.

Ei ole mitenkään perusteltua, että rahoittaisimme ihan minkäläistä koulutusta hyvänsä. On pikemminkin järkevää, että myös annamme signaalin, että opinnot nimenomaisesti ovat investointi tulevaisuuteen ja että on syytäkin harkita, mihin opinnoissaan panostaa ja minkäläatuisen opintosuunnitelman itselleen (Puhemies koputtaa) rakentaa.

1.06 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi haluan ilmoittaa, että kannatan edustaja Nylanderin esittämää hallituksen esityksen 1. ja 2. lakiehdotuksen hylkäämistä ja vastalauseen lausumaehdotusta.

Kristillisdemokraatit ovat jo aiemmin esittäneet aivan oman kannustavan opintotukimallin, joka mahdollistaa opiskelun jopa pelkällä opintotuella ilman lainaa. Siinä ehdotetaan, että opintorahaa maksetaan kertyvien opintopisteiden mukaan. Elikkä kristillisdemokraatit esittävät siis rakentavia vaihtoehtoja. Oppositioista osoitamme, että pelkän arvostelun sijasta on olemassa vaihtoehtoja.

KD:n malli palkitsee ahkeraa opiskelijaa. Se kannustaa luomaan kontakteja työelämään ja yrittäjyyteen ja huomioi perheelliset. Kannustavan opintorahan malli edellyttää, että tehokas opiskelu mahdollistetaan oppilaitoksissa ja opintopolkuja tehostetaan. Opiskelija voisi päättää, opiskeleeko hän nopeutetussa tahdissa, tekeekö opintojen loppuvaiheessa opiskelun ohella töitä vai ottaako opintolainaa. Opintojen loppuvaiheessa opiskelijaa on kannustettava luomaan kontakteja työelämään ja tekemään opintojen ohella töitä, koska se edistää työllistymistä valmistumisen jälkeen. Siksi mallissa esitetään helpotuksia opiskelijoiden työntekomahdollisuuksiin, muun muassa sitä, että tulorajat eivät koskisi lainkaan yritystuloa. Lisäksi tulorajat koskevat vain palkkatyötä opintorahakuukausilta. Palkkatyön tulorajoja voisi nostaa 50 prosentilla, eli hallituksen opintotukileikkauksille on olemassa realistinen vaihtoehto.

Perheellisten opiskelijoiden taloudellinen toimeentulo on usein hyvin tiukka. Opiskelevat perheet elävät köyhyysrajan alapuolella — voi sanoa, että he ovat köyhistä köyhimpiä. Heidän odotetaan nostavan täysimääräisesti opintovelkaa, eikä toimeentulotukea myönnetä helposti. Vaikka kaikki opintovelka nostettaisiin, tulotaso jää todella pieneksi. Opiskelun ja perhe-elämän yhdistäminen on tehtävä mahdolliseksi lisäämällä opintorahaan huoltajakorotus. Väestöliiton perhebarometrin mukaan toteutunut lapsiluku on tänä päivänä keskimäärin 1,65 naista kohden, kun se vielä viisi vuotta sitten oli lähes 1,9, ja on huomattava, että ensisynnyttäjien keski-ikä on myös noussut vuosi vuodelta, mikä osaltaan selittää, ettei perheiden toivoma lapsiluku toteudu. Nykyisinhän ensimmäinen lapsi saadaan keskimäärin 28,5-vuotiaana ja koulutetut, pääkaupunkiseudulla asuvat naiset saavat ensimmäinen lapsensa keskimäärin 34—35-vuotiaana, noin kymmenen vuotta hedelmälli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

simmän iän jälkeen. Tämä ei ole mikään ihme, sillä opiskelun ja perheen yhdistäminen on tehty Suomessa varsin vaikeaksi.

Kristillisdemokraatit ovat jättäneet lakialoitteen, jonka avulla voitaisiin helpottaa perheellisten opiskelijoiden elämäntilannetta. Tässä lakialoitteessa 101/2016 esitetään, että opiskeleville alaikäisen lapsen huoltajille maksetaan opintorahakuukausilta 200 euron huoltajalisä. Huoltajalisä maksetaan jokaiselle lapsen huoltajana toimivalle ja opintorahaa nostavalle opiskelijalle. Mikäli molemmat vanhemmat ovat opiskelijoita, molemmat saavat huoltajalisän. Lisäksi esitetään, että opiskelijan opintorahan määrää laskettaessa ei oteta huomioon opiskelijan vanhempien tuloja, jos opiskelija on oikeutettu opintorahan huoltajalisäänsä. Oli ilo nähdä valiokunnan lausumaehdotus, jossa todetaan, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto harkitsee opintotukeen huoltajakorotusta. Sanomme kuitenkin, että harkinta ei riitä, vaan huoltajakorotus on myös tehtävä.

1.10 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on nyt käyty ihan hyvää keskustelua opintotuesta ja yleiseen asumistukeen siirtymisestä ja tosiaan tästä opintotuen kehittämisestä. Harmi vain, että tätä virheellistä tietoa täällä edelleen jaetaan siitä, että opiskelijoitte tulotaso olisi pienenemässä näitten esitysten myötä.

Opiskelija saa nyt noin reilut 900 euroa tätä opintotukea, ja hänen opintotuen tasonsahan nousee nyt 1 100 euroon näitten päätösten myötä.

Lisäksi siirrytään yleiseen asumistukeen. Tosiaan näistä opintorahan 86 euron leikkauksista huolimatta yleinen asumistuki nousee monilla 90—200 euroa, eli tämä kattaa tämän opintorahan leikkauksen.

Lisäksi opintolainan osuus nousee 400 eurosta 650 euroon kuukaudessa. Opintolainaa ei ole pakko nostaa, jos sitä ei tarvitse. Se on mahdollista nostaa ja sillä tavalla välttää esimerkiksi työssäkäynti opiskelujen aikana, jolloin tämä opiskeluihin täysipäiväinen keskittyminen on paremmin mahdollista.

Edelleen on todettava Pohjoismaitten osalta, että Suomessa näittenkin hallituksen esittämien muutosten jälkeen, jotka toivottavasti eduskunta hyväksyy, edelleenkin Suomessa on vähemmän opintolainapainotteinen järjestelmä kuin muissa Pohjoismaissa.

Ja edelleen on myös todettava perheellisten opiskelijoitte osalta, että kyllä, sivistysvaliokunta vahvasti haluaa viedä eteenpäin tätä huoltajakorotusta, ja esimerkiksi oma puolueeni, hallituspuolue keskusta, on vahvasti puhunut huoltajakorotuksen puolesta. En usko, että sitä nyt kovinkaan moni vastustaa, ja on välttämätöntä, että vietäisiin sitä eteenpäin. Toivomme, että opetusministeri esittää nyt sitä, että tämä huoltajakorotus palautetaan osaksi opintotukea.

1.12 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman viittasi täällä siihen — kuten monet hallituspuolueiden edustajat ovat viitanneet — että opintolaina pitää kokea investointina tulevaisuuteen ja sen takia on perusteltua siirtää se perustoimeentulolainan alle, että se on ikään kuin tämmöinen investointi tulevaisuuteen. No, on aivan eri asia tehdä tällainen investointi, kun puhutaan opiskelijoista, jotka valmistuvat juristeiksi tai lääkäreiksi tai muihin kovapalkkaisiin ammatteihin, kuin jos he valmistuvat vaikkapa sairaanhoitajiksi tai kirjastotyöntekijöiksi. Tähän te voitte vastata, että sehän on oma valinta. Mutta kun tämä yhteiskunta tarvitsee myös sairaanhoitajia, kirjastotyöntekijöitä ja monia muita, jotka työskentelevät tällä palkkatasolla. Jokainen ei voi olla juristi. Silloin on täysin kohtuutonta laittaa opiskelijat tilanteeseen, jossa he joutuvat pahimmillaan nostamaan kymmeniä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

tuhansia euroja opintolainaa vain maksaakseen ruokansa, vuokransa, pakolliset elinkustannuksensa. Tämä ei ole ainakaan se yhteiskunta, minkä minä haluan.

Meillä on nykyisessäkin opintotukijärjestelmässä ongelmia ja nykyisessäkin opiskelussa ongelmia, ja näistä kaksi keskeistä ovat seuraavat:

Opintoaikojen pituus. Opintoaikaa ollaan koko ajan haluttu lyhentää, joten tämänkaltaiset kiristykset eivät palvele sitä tarkoitusta, päinvastoin. Tämä johtaa siihen, että opintoajat entisestään pitenevät, koska ihmisten, opiskelijoiden pitää käydä samaan aikaan töissä, jotta he tulevat toimeen.

Toinen ongelma on korkeakoulutuksen periytyvyys. Tämäkään ei ole asia, jota tällä esityksellä voidaan korjata. Päinvastoin tämä pahentaa entisestään korkeakoulutuksen periytyvyyttä, koska sosioekonominen tausta vaikuttaa siihen, uskaltaako nostaa lainaa vai ei. Se vaikuttaa niihin valintoihin jo siinä vaiheessa, kun haetaan korkeakouluun.

Tämä hallituksen esitys ei ole kohtuullinen. Se on järjetön. Se on todella merkittävä leikkaus opiskelijoiden toimeentuloon, yksi pahimmista leikkauksista, mitä tämä hallitus tekee tiettyyn ryhmään nähden. Ja minä en (Puhemies koputtaa) kannata tämänkaltaista politiikkaa ja toivon, että edustaja Rydmankaan ei kannata.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt jos edustaja haluaa jatkaa, niin puhujapönttöön. Edustaja Rydmanilla on kohta varsinainen puheenvuoro, mistä syystä myönnän nyt listan mukaan edustaja Joona Räsäselä puheenvuoron.

1.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tätä opintotukikokonaisuutta käsitellään täällä monestakin näkökulmasta ja tätä hallituksen esitystä läpivalaistaan monestakin suunnasta.

Haluaisin vielä puuttua tähän, kun todella kysymykseksi nousee aina tämä opintolaina ja sen määrä. On aivan selvä asia, että toimivassa opintotukijärjestelmässä opintolaina on aina yksi elementti. En usko, että sitä kukaan on täällä kiistämässä. Sitten toinen kysymys, mikä siitä vain tulee, on se, millä ehdoilla se ihminen ottaa sitä lainaa. Ja kun nyt verrataan suomalaisessa keskustelussa paljon muihin Pohjoismaihin, niin haluan edelleen korostaa, että muissa Pohjoismaissa ehdot lainan ottamiseen ovat paljon paremmat kuin Suomessa, joten on aivan ymmärrettävää, että siellä lainaa myös enemmän käytetään. On aivan selvää, että mikäli Suomessakin lainan takaisinmaksu sidottaisiin tarkemmin opiskelijan valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen, siihen tehtäisiin erilaisia muita tukielementtejä ja lisättäisiin sosiaalista ulottuvuutta, niin varmasti myös lainankäyttö Suomessa lisääntyisi. Mutta näitä syistä tai toisesta hallitus ei ole tekemässä.

Sitten kun täällä kyseltiin, muuttuvatko puheet täällä kausien välillä, niin muistuttaisin nyt kuitenkin siitä, että ennen vaaleja opiskelijaliike jokaiselta puolueelta kysyi kantaa siihen, tuleeko opintotuen säilyä edelleen opintorahapainotteisena, ja nyt täältä katsoisin, että kaikki hallituspuolueet — keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset — ovat vastanneet ihan yksikantaan: kyllä, kyllä säilyy, tämä on meidän tavoitteemme. Jälleen voi kysyä, olivatko nämä taas ennen vaaleja vain näitä puheita, ja nyt on sitten (Puhemies koputtaa) siirrytty vallassa ollessa sinne tekojen puolelle, mitkä eivät ihan vastaakaan sitä, mitä ennen vaaleja luvattiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

1.16 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Itsekin oikeastaan pyysin puheenvuoron siinä vaiheessa, kun edustaja Rydman puhui tästä koulutukseen investoinnista ja antoi sille sitten tukeansa, minkä takia laina on hänen mielestään järkevää.

Mutta on selvää, että koulutus on aina investointi. Varhaiskasvatuskin on investointi. Se on investointi siihen ihmiseen ja ihmisen osaamiseen ja elämään. Mutta se ei tarkoita sitä, että se olisi samanlainen investointi, joka voitaisiin, voisiko sanoa, ulosmitata rahalla, vaan kyse on ihmisen osaamisesta, elämisen mahdollisuuksista ja siitä, että ihmisellä on paremmat edellytykset työllistyä.

Samanaikaisesti meidän pitää myös tunnistaa se, että meidän työelämämme on muuttunut hyvin vahvasti siitä, kun esimerkiksi itse opiskelin ja otin opintolainaa ja maksoin opintolainani pois. Valmistuin sosiaalityöntekijäksi ja olen aina ollut töissä. Minun ei ole tarvinnut pelätä sitä, että olisin jäänyt työttömäksi. Mutta tänä päivänä meidän nuorten korkeakouluopiskelijoittemme työttömyys on kasvanut 150 prosentilla vuodesta 2008. On täysin selvää, että nuoret haluavat opintojensa jälkeen rakentaa perhe-elämää, olla työssä eivätkä heti välittömästi ruveta maksamaan opintolainaa. Siinä mielessä, kun miettii, että opiskelijat ovat ainoa väestöryhmä, jonka on otettava lainaa ihan peruselämään, ruokaan, asumiseen, vaatetukseen ja myös siihen koulunkäyntiin, opiskelun käyntiin, sen takia minun mielestäni meidän pitäisi pikemminkin kehittää opintotukea siihen suuntaan, että se ei olisi lainapainotteinen mutta se olisi yksi mahdollisuus, että opiskelijoilla olisi riittävä toimeentulo, jotta he valmistuisivat tavoiteajassa ja sitä kautta pääsisivät työmarkkinoille entistä aikaisemmin.

1.18 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen ymmärsi hieman paremmin puheenvuoroni sisällön kuin edustaja Marin aiemmin, nimenomaisesti näin. Kyse, kun puhutaan opiskelun luonteesta investointina, ei suinkaan ole pelkästään näistä opintososiaalisista etuuksista tai mahdollisesta lainapainotteisuudesta, vaan itse asiassa investointina on järkevää, perusteltua nähdä pelkästään jo se ajankäyttö, erinäköiset muut panostukset, joita opiskelija omien opintojensa eteen näkee.

On syytä hyvässä koulutuspoliittisessa järjestelmässä puntaroida sitä, missä suhteessa ne panostukset, joita opintoihin lopulta laittaa, olivat ne sitten rahallisia, ajankäytöllisiä tai muita, ovat siihen itse opintojen tuotokseen nähden. Tässä keskustelussa, kun puhutaan nimenomaisesti tästä opintososiaalisesta puolesta eli opintorahasta tai opintolainasta, on nyt syytä kuitenkin ottaa mukaan mittasuhteet. Kyse ei suinkaan ole siitä, että ketään oltaisiin pakottamassa ottamaan lainaa tai että laina edes määrittäisi välttämättä pääosaa siitä tulotasosta, joka opiskelijalla on sellaisessakaan tapauksessa, että hän ei käy töissä. Tässä on tietty painopisteen muutos kyseessä. Tämä painopisteen muutos on kyllä minun nähdäkseni varsin perusteltu, jotta voimme myöskin selvästi valtiovallan taholta muodostaa sellaisia kannusteita, jotka johtavat siihen, että opiskelija myöskin tarkkaan harkitsee, millaiseen koulutukseen hänen on mielekästä minkäkinlaisia ajankäytöllisiä sisällöllisiä panoksia laittaa, jos hän toivoo, että tulevaisuudessa koulutuksesta myöskin hänen työmarkkina-asemansa parantamisen kannalta etua on. Tässä tullaan myöskin niihin kysymyksiin työllistymisen mahdollisuuksista, joita monet edustajat täällä varsin ansiokkaasti ovat sivunneet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

1.20 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Huoltajakorotus on ollut todella paljon esillä, ja se on todella perusteltu, ja myös perussuomalaiset tulevat ajamaan voimakkaasti tätä huoltajakorotusta ja puoltavat sitä.

Tässä on vähän samaa asiaa, kun ajatellaan Pohjoismaita, kuin lainauskorvauksissa. Ne olivat myös todella minimaaliset eivätkä ollenkaan Pohjoismaiden tasolla. Tämä hallitus lopullisesti nosti lainauskorvaukset, niin että nyt alkaa olla jo pohjoismainen taso myös siinä.

Sitten pitää huomioda se, että meidän opetuskeskme täällä Suomessa on hyvin korkeatasoista ja koulutus on maksutonta. Se on todella tärkeää, ja sen pitää jatkossakin olla. Lukukausimaksuja ei ole kaavailtu — turha pelotella opposition taholta. EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille on lukukausimaksut asetettu, ja se on ihan oikea toimenpide ollut.

Mitä tulee yrittäjävähennykseen, joka koituu pienten ja keskiuurten yritysten hyväksi, niin ihmettelen kyllä, että vasemmistoliitto on tätä yrittäjävähennystä vastaan ainakin puheissaan.

1.21 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Nämä opintolainaan liittyvät elementit — esimerkiksi opintolainan vähennys, joka on kannustanut opintolainan ottamiseen, opiskelijat ovat ottaneet enemmän opintolainaa sen myötä — nämä elementit myös säilyvät. Toki jos oppositiosta tulee hyviä esityksiä, miten opintolainaa voidaan kannustaa ottamaan enemmän, niin ilman muuta niitä voidaan käsitellä, mutta nämä tosiaan eivät ole muuttumassa mitenkään radikaalisti uuden esityksen myötä.

Minä olen kyllä itse todella iloinen siitä, että opiskelijoitten tulotaso tulee nousemaan jatkossa ja että asumisen kasvun myötä nimenomaan se kohdistetaan nyt vähävaraisemmille, pienituloisille, yksin asuville opiskelijoille — täysin siis sosiaalisesti oikeudenmukaisempi malli — ja niiltä tuki vähenee, erityisesti pariskunnilta, joilla on yhteenlasketut tulot sellaiset, että he eivät tarvitse sitä tukea niin paljon. Minusta on hyvä, että nimenomaan pienituloisia tässä mallissa suositaan ja parempituloiset saavat sitten pärjätä vähemmällä tuella jatkossa. Minusta tämä on oikea malli.

Myöskin opiskelijat tulevat nyt tasavertaisempaan asemaan muitten väestöryhmien kanssa tämän yleisen asumistuen myötä. On myös ikävää, että annetaan sellainen mielikuva, että jos opposition esitykset menisivät läpi ja nämä esitykset kaatuisivat, niin jotenkin opiskelijoitten tilanne paranisi. Heillä säilyisi tämä sama tulotaso, niin kuin nytkin on, eikä nimenomaan nousisi opintotuen taso ensi vuonna. Ikävä, että tällaista vanhaa mielikuvaa edelleen jatketaan tästä. Puhutaan opintorahan leikkauksesta, vaikka opintojen aikainen tuki ja rahamäärä nousevat suurimmalla osalla opiskelijoista.

Erittäin hienoa, että perussuomalaiset tukevat vahvasti myös tätä huoltajakorotusta, ja lähdemme tätä viemään yhdessä eteenpäin.

1.23 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman voi olla varma, että tarkistan teidän puheenne kirjallisena, mitä ensimmäisessä puheenvuorossanne sanoitte. Minä ymmärsin sen niin ja edelleen ymmärrän niin, että te viittasitte siihen, että tämä lainapainotteisuus on perusteltu siitä syystä, että opiskelija voi itse katsoa, että sen lainan nosto omaan elämiseen on investointi tulevaisuuteen, ja tähän sitten argumentoin siten, että on aivan eri asia, jos valmistuu juristiksi tai lääkäriksi kuin pienipalkkaisein ammatteihin, eli se investointi ja riski on erilaisille opiskelijoille hyvin erilainen. Minun mielestäni se on kohtuutonta, että tulevaisuudessa pienipalkkaiset henkilöt joutuvat maksamaan takaisin todella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

merkittävää opintolainaa, jonka he siis joutuvat nostamaan sen takia, että opintoraha ei riitä elämiseen.

Toinen ongelma on sosioekonominen tausta, johon tämä kysymys vahvasti liittyy tälläkin hetkellä, eli korkeakoulutus periytyy ja vähävaraisista perheistä tulevat nuoret eivät uskalla ottaa lainaa, koska he eivät voi olla varmoja siitä, pystyvätkö he sitten myöhemmin sen lainan maksamaan takaisin, ja tämä asettaa tosiasiallisesti nämä ihmiset sellaiseen tilanteeseen ja sellaisen valinnan eteen — niiden muiden syiden lisäksi, joita tällä hetkellä on siihen, että korkeakouluun harvemmin hakeutuvat ja pääsevät ne, keiden vanhemmat tai perheet eivät ole korkeakoulutetusta taustasta.

Ymmärrän kyllä, että edustaja Rydman katsoo tätä asiaa näin, että raha on vain yksi asia näiden muiden panostusten joukossa eli on aika ja sitten on raha, mitä te äsken puheenvuorossanne luettelitte, mutta monet elävät sellaisessa tilanteessa ja sellaisessa todellisuudessa, jossa sillä rahalla ihan oikeasti on paljon merkitystä. Esimerkiksi itse tulen vähävaraisesta perhetaustasta ja olen perheeni ensimmäinen korkeakouluun päätnyt ja näen hyvin, että tässä yhteiskunnassa on esteitä tällaisista taustoista tuleville nuorille ja raha on merkittävä este, ja sen takia en haluaisi, että nyt entisestään (Puhemies koputtaa) näitä muureja rakennetaan näiden nuorten elämänpolulle, vaan niitä pitäisi purkaa.

1.25 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Olen imarreltu siitä, edustaja Marin, että te lupasitte lukea puheeni vielä jälkikäteenkin. Se on minulle suuri kunnia, ja sieltä voitte sen hyvin tarkistaa.

Totta kai on niin, että myös tämä rahallinen puoli, olkoon sitten lainaa tai muuta puolta, kuuluu osana siihen investointiin. Mutta tuossa edellisessä puheenvuorossani halusin juuri täsmentää, että tämä ei ole suinkaan ainut osa sitä ilmiötä, josta voidaan puhua investointina opintojen muodossa omaan tulevaisuuteen.

Tässä kannattaa kyllä nyt edelleenkin laittaa hieman perspektiiviin sitä, mistä tässä nyt oikeastaan on kyse. Eli opintoraha ei ole sinänsä katoamassa mihinkään, lainapainotteisuus hieman lisääntyy. Kenenkään ei ole silti pakko ottaa lainaa, se on mahdollisuus. Ja mikäli näin kokee, että esimerkiksi tekee sen valinnan, että panostaa hieman nopeampaan valmistumiseen eikä työskentele samaan aikaan, kun opiskelee, niin yhtenä mahdollisuutena on täydentää sitten opintojen aikaisia tulojaan myöskin hieman laajemman lainan muodossa. Tämä on kaikki aivan perusteltua ja tukee sitä perustavoitetta, että opiskelijat valmistuvat mahdollisesti hieman nopeammin ja joka tapauksessa myöskin harkitsevat opintojen relevanttiutta tulevan työurakehityksensä kannalta.

1.27 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraateilla ei ole sivistysvaliokunnassa omaa edustajaa, mutta lähimpänä näistä vastalauseista on tämä RKP:n vastalause 2, josta jo meidän edustajamme täällä salissa ovat kertoneet, että sitä tuemme niin näitten lakiehdotusten hylkäysten osalta kuin myöskin tämän lausumaehdotuksen osalta.

On tärkeää pohdiskella, millä tavalla tämä opiskelijan toimeentulo tulisi opintojen aikana rakentaa, ja tämä hallituksen esitys lähtee selvästi viemään tätä rahoitusta siihen suuntaan, että opiskelijan tulee ottaa yhä enemmän lainaa ja että tämä opintorahan osuus pienee. Tässä on se ongelma, että vaikka ajateltaisiin näin, että tämä on investointi omaan tulevaisuuteen, niin meillä on kuitenkin hyvin erilaiset työllistymismahdollisuudet, kun sitten opiskelija valmistuu, ja tietenkin myöskin eri alojen palkkatasot ovat hyvin erilaiset, ja siinä mielessä tällainen, voisiko sanoa, runsaaseen lainanottoon kannustava malli ei minun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

mielestäni ole vastuullista valtion taholta. Nuorella saattaa siinä vaiheessa, kun hän valmistuu ammattiin ja työnäkymistä ei ole tietoaakaan, olla useitten tuhansien eurojen opintolainat niskassaan.

Täällä jo aiemmin mainittiin, että kristillisdemokraatit ovat kehittäneet tällaisen oman kannustavan opintotuen mallin, ja siinä yksi tällainen tärkeä elementti on se, että haluamme näitä tuloajoja olla nostamassa ja erityisesti perheellisten opiskelijoitten kohdalla, ja täällä on jo monessa puheenvuorossa ja itse asiassa tuossa valiokunnan mietinnössäkkin todettu, että olisi tärkeää saada tämä perheellisten opiskelijoitten tuki aikaiseksi. Mielellään odotamme sitä, että kun kristillisdemokraatit vaihtoehtobudjetissaan esittävät sitä omaa mallia, jossa 20 miljoonaa tähän on varattu — noin 200 euroa per kuukausi per opiskelija — niin tällä tavalla sitten hallituspuolueista tukea myöskin (Puhemies koputtaa) tälle tulee.

1.29 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, ja myös tähän asiaan liittyy vahva arvolataus. Niin kuin täällä on moni todennut, on kumma juttu, että monia näitä leikkauksia perustellaan sillä, että yksinkertaisesti isänmaalla ei ole rahaa, mutta sitten kun katsoo hallituksen monia muita esityksiä, niin niihin näyttääkin rahaa löytyvän, ja tässähän kysymys on nimenomaan arvovalinnoista: kenelle sitä tukea halutaan kohdentaa, annetaanko tänne tulodesiilien yläpäähän vai sitten tulodesiilien alapäähän, ja hallitus on valinnut sen linjan, että tukea annetaan enemmän tulodesiilien yläpäähän.

Mutta nyt olisin tässä viimeisessä puheenvuorossani kiinnittänyt vielä huomiota siihen positiiviseen asiaan, että kun niin valiokunnan mietinnössä kuin myös sitten täällä keskustelussa on vahva tuki tullut tälle perheellisten opiskelijoiden aseman parantamiselle ja tälle huoltajakorotukselle — jota täällä on keskusta ilmoittanut kannattavansa, perussuomalaiset ovat ilmoittaneet kannattavansa ja kokoomuskin käsittääkseni on ainakin ennen vaaleja kannattanut perheellisten opiskelijoiden tukea ja tätä huoltajakorotusta — ja kun se on nyt täällä valiokunnan mietinnössäkkin ja sitten tulee olemaan siinä päätöksessä, niin voiko tästä nyt vetää sellaisia johtopäätöksiä, että tämän vaalikauden aikana te tuotte eduskuntaan sellaisen esityksen, missä tämä huoltajakorotus toteutuu? Jos tämä näin herttaisen yksimielistä näyttää olevan hallituksen sisällä, niin täällähän oppositio toivottaa esityksen tervetulleeksi. Että ei muuta kuin vauhtia vain siihen, että saatte tänne tuotua esityksen siitä, millä parannetaan perheellisten opiskelijoiden asemaa, ja jos sitten tämä jää jostain syystä toteutumatta, sitten jälleen kyllä täytyy kysellä, minkäs arvoisia ne tiettyjen puolueiden puheenvuorot ovat.

1.31 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä on ennen kaikkea edustaja Jarva luonut tällaisen omituisen kuvan siitä, että ne opiskelijat, jotka jatkossa eivät tule saamaan tukea asumiseen, olisivat jotenkin erityisen rikkaita tai hyvätuloisia. Tämähän ei perustu yhtään mihinkään. Ja jos tätä tarkastellaan, niin me tiedämme, että pienituloisuus on syvintä ikäryhmässä 18—24 mutta pienituloisuus on myöskin ollut nopeimmin yleistyvää ikäryhmässä 24—34 johtuen siitä, että myöskin työssä käyvät nuoret aikuiset yleensä ovat suhteellisen pienituloisia. Ja tämä on juuri se joukko, johon tämä nyt tulee kohdistumaan. Eli emmehan me tiedä sitä, minkälaisia edellytyksiä niissä ruokakunnissa on, missä toinen opiskelijapariskunnasta vaikkapa käy töissä, myöskin elättää sitä toista henkilöä, vaan kyllähän tämäkin uudistus vaikuttaa pienituloisiin opiskelijoihin mutta ei niihin kaikista pienituloisimpiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Ja vielä edustaja Elomaalle liittyen tähän yrittäjävähennykseen. En oikeastaan edes jaksaisi enää toistaa tätä samaa argumentaatiota mutta kehotan nyt taas kerran kaikki hallituspuolueiden edustajat lukemaan yrittäjävähennyksestä hallituksen omaa esitystä, jossa myöskin lukee aivan selvästi, että se hyödyttää eniten harvalukuisia suurituloisia yrityksiä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, menemme puhujalistan mukaan.

1.33 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman pyysi omassa puheenvuorossaan, että tätä esitystä pitäisi suhteuttaa, että meidän pitäisi suhteuttaa tätä esitystä, minkä hallitus on tänne tuonut, ja ilmeisesti se hallituspuolueiden edustajien voimin sitten täällä läpi äänestetään. No, suhteutetaanpa. Opintorahasta leikataan neljäsosa pois. Euromääräisesti tämä tarkoittaa 86:ta euroa, eli opintoraha putoaa 250 euroon kuukaudessa. Elättekö te 250 eurolla kuukaudessa? Oletteko te ikinä eläneet 250 eurolla kuukaudessa? Moni joutuu elämään, ja siitä kertoo muun muassa kasvaneet leipäjonot, mistä ensimmäisessä puheenvuorossani täällä puhuin. Monet opiskelijat ovat tällä hetkellä todella hankalassa tilanteessa, enkä näe mitenkään, että tämä voitaisiin ikään kuin suhteuttaa niin, että tämä leikkaus olisi jotenkin pieni tai mitätön. Se on näille opiskelijoille heidän elämässään, heidän tulotasollansa todella merkittävä ja iso leikkaus. Eli jos nyt suhteutetaan, niin minun mielestäni neljäsosaleikkaus on todella merkittävä leikkaus.

Sitten, mitä tulee tähän teidän toiseen politiikkaan, niin, kuten täällä on useissa puheenvuoroissa todettu, hallitushan tekee sellaista politiikkaa, että kun leikataan pienituloisilta, köyhiltä, sairailta, vanhuksilta, lapsiperheiltä, opiskelijoilta, lukuisilta muilta ryhmiltä, niin se tehdään sen takia, että on pakko, koska rahaa ei kertakaikkisesti ole. Mutta minkä takia teillä on rahaa antaa vauraille? Minkä takia teillä on varaa tehdä perintö- ja lahjaveron huojennuksia? Minkä takia teillä on varaa tehdä 120 miljoonan euron lahjoitus apteekkareille, juristeille tämän yrittäjävähennyksen muodossa? Miten teillä siihen on varaa, jos teillä ei ole varaa opiskelijoiden toimeentuloon tai köyhimpien ihmisten toimeentuloon? Jos suhteutetaan näitä asioita, niin suhteutetaan sitten. Minun mielestäni tämä ei ole kohuullista.

1.35 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Näistä edustaja Marinin puheenvuoron jälkimmäisistä poliittisista teemoista olisi hauska käydä monta muutakin debattia, mutta jos kuitenkin rajaen puheenvuoroni näihin teemoihin, jotka käsittelevät tätä nimenomaista hallituksen esitystä, niin jatketaan vain tällä suhteuttamisen tiellä.

Ylipäättäänkin pelkän opintorahan varassa varmaankin aika harva opiskelija lopulta sitten kuitenkaan elää, minkä johdosta on olemassa esimerkiksi asumiseen liittyvää tukea, ja lisäksi ylipäättäänkin monet opiskelijat myöskin käyvät töissä samaan aikaan kun opiskelevat. Tässä tuleekin juuri kysymykseen se, minkä takia itse asiassa opintorahaa tai jonkinlaisista opintotukea ylipäättäänkin maksetaan. Tietysti jos henkilö opiskelee, niin hän todennäköisesti ei voi täysipäiväisesti elättää itseään omalla työnteolla, ja silloin voi olla perusteltua, että julkinen valta maksaa jonkinlaisesta tukea. Mutta onko sen kaiken tuen oltava sitten nimenomaisesti rahamääräisesti maksettua opintorahaa, vai onko perusteltua, että siitä jonkinlainen pala onkin sitten lainarahoitteista? Minun nähdäkseni hallituksella on varsin vankat perustelut siihen, ja näihin perusteluihin olen viitannut aiemmissakin puheenvuoroissani, että siirrämme tätä opintotuen painopistettä tästä opintorahakeskeisyydestä enemmän opintolainakeskeiseen malliin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

Kenenkään ei ole pakko ottaa lainaa, mutta sellainenkin mahdollisuus on, jos opiskelija, sen sijaan, että kävisi opintojensa ohella myöskin töissä, päättääkin valita esimerkiksi sen tien, että haluaa valmistua nopeammin. Silloin voi olla hyvinkin perusteltua hieman pienemmän opintoajan puitteissa ottaa vähän enemmän lainaa, valmistua nopeammin ja päästä nopeammin työelämän syrjään kiinni. Tässä on hyvin monenlaisia ja erilaisia ja yksilöllisiä vaihtoehtoja opiskelijalle tarjolla.

1.37 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Mietin pitkään, osallistunko tähän keskusteluun. Ajattelin antaa sellaisten puhua, jotka nyt ovat viimeksi opintolainaa nostaneet ja käyttäneet.

Arvostan kyllä, että ainoana kokoomuslaisena kansanedustajana edustaja Rydman on paikalla ja osallistuu keskusteluun. Tuossa tunti—puolitoista sitten totesin, ettei täällä ole yhtään kokoomuksen edustajaa paikalla, kun opintotuesta keskustellaan, mutta hyvä.

Tartun ihan yhteen asiaan — enkä nyt halua enää ruveta täällä pyörittämään levyä samassa kohtaa. Minusta avainsana, mitä edustaja Rydman käytti, oli, että tässä on kokoomuksen näkemyksen mukaan "painopistemuutos". Käytitte tätä sanaa. Ja se painopisteen muutoshan on nyt se, että te näette hyvänä sen, että opiskelija joutuu ikään kuin etenemään opintolainaa edellä.

Nyt minä näen — ja uskon, että sosialidemokraatit näkevät — että meidän pitää kunnioittaa sen opiskelijan motivaatiota, suuntautumista, lahjakkuutta ja muuta, että meillä on opiskelijoita, jotka haluavat opiskella humanistisia ja luonnontieteellisiä aloja, vaikka he kyllä ovat varmaan fiksuja ja tietävät, että työllistymisnäkymät eivät ole ehkä niin hyvät kuin on juristilla tai lääkäriellä. Mutta silti pidän sitä luovuttamattomana oikeutena, että he voivat hakeutua näille aloille, ja heitä sitten roppasee tämä opintorahan heikennys. Minä näen tämän tällä tavalla.

1.39 Sanna Marin sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt nämä perusteet tässä laajenivat sillä tämän lainan puolesta, että se on vain mahdollisuus opiskelijoille, että sitten vaihtoehtona on tämä työnteke opintojen ohessa. Sehän on kyllä arkipäivää tänäkin päivänä, että opiskelijat joutuvat tekemään paljon töitä opintojen ohessa jo tällä hetkellä, koska tällä hetkelläkin opintotuki on riittämätön — varsinkin kun puhutaan kasvavilla kaupunkiseuduilla asuvista opiskelijoista, niin kertakaikkisesti kustannukset vain ovat niin korkeat, että työtä joudutaan jo tällä hetkellä opintojen ohessa tekemään, jolloin täysipainoinen opiskelu on käytännössä todella monelle mahdotonta.

No, nyt sitten entistä enemmän ilmeisesti halutaan ajaa opiskelijoita työn pariin, mutta tässä on vain se ongelma, että meillä on koko ajan myös toiselta puolelta kiristetty. Koko ajan ollaan haluttu nopeuttaa opintojen valmistumisaikoja, ollaan haluttu kiirehtiä opintojen tekemistä, ollaan haluttu, että nuoret menevät nopeasti sisään ja nopeasti ulos korkeakouluputkesta. Tähän kuvaan ei sovi kauhean hyvin se, että nyt halutaan entistä enemmän sitten ajaa opiskelijoita työnteon pariin, niin kuin monet ajautuvat tästä eteenpäin varmasti entistä enemmän tähän työskentelyyn opintojen ohella.

Eli tämä ei ole minun mielestäni näiden aikaisempien tavoitteiden mukaisesti järkevää. Jos halutaan nopeuttaa opintoaikoja, jos halutaan, että opiskelijat valmistuvat nopeasti, niin tämä esitys, minkä hallitus nyt esittää, ajaa opiskelijat juuri päinvastaiseen tilanteeseen. Eli tästäkään näkökulmasta minun mielestäni tämä ei ole erityisen perusteltua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

1.40 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Itsekin ajattelin, että en ota kantaa tähän, mutta haluan kuitenkin vielä sen verran todeta, että suurta huolta kannan, en pelkästään tästä opintolainapainotteisuudesta tai opintorahan, opintotuen leikkauksista vaan tästä kokonaistilanteesta, jonka nyt hallitus käytännössä tässä tekee.

Kuten edustaja Rydman totesi tuossa omassa puheenvuorossaan, niin ei ole pakko ottaa lainaa, että sillä 250 eurolla voi pärjätä ja voi tehdä vähän töitä. Mutta tosiasia on se, että samanaikaisesti, kun hallitus leikkaa opintotukea, se myös tiukentaa näitä tukikuukausia ja sitten tiukentaa myös näitä tukikuukausien ehtoja. Sitä kautta opiskelijat ajetaan aika ahtaaseen tilanteeseen, ja tämmöisten erilaisten vaihtoehtojen mahdollistaminen, että voisi käydä töissä ja samanaikaisesti sitten saada riittävät opintopisteet, käytännössä on entistä vaikeampaa. Kuten me tiedämme, niin jos opiskelija ei saa sitten riittävästi opintopisteitä kerrytettyä, hän joutuu maksamaan nämä maksetut opintotuet takaisin, ja se taas omalta osaltaan tuo sitten eräänlaisen tämmöisen, voisiko sanoa, oravanpyörän, joka vie opiskelijan elämäntilannetta vielä ahtaammalle ja vaikeammalle. Siinä mielessä tämä hallituksen opiskelijapolitiikka on kyllä nyt sensuuntaista, mikä ei tue opiskelijoitten elämänlaatua ja opintojen suorittamista tavoiteajassa.

1.42 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Olen teidän kanssanne, edustaja Gustafsson, aivan samaa mieltä siitä, että kyllä sen tulee olla luovuttamaton oikeus, että kenellä hyvänsä suomalaisella on mahdollisuus ja oikeus hakea, hakeutua sellaiselle opintoalalle, jonka oikeaksi kokee. Mikäli pääsykokeissa oman kyvykkyytensä onnistuu osoittamaan, niin silloin myöskin sitten tälle opintolinjalle voi päästä. Ylipäättäänkin, kuten ensimmäisessä tähän aiheeseen liittyvässä puheenvuorossani totesin, suomalaisen yhteiskunnan merkittäviä vahvuuksia on nimenomaisesti laaja sosiaalinen kierto, joka on mahdollista juurikin maksuttoman koulutuksen kautta.

Kuitenkin sitten tullaan tähän kysymykseen, että missä määrin on mielekästä, oikeutettua ja perusteltua vaatia veronmaksajia kustantamaan omaa vapaata sivistystyötään, ja tässä meidän täytyy olla vähän huolellisempia. Pidän ilman muuta järkevänä, että veronmaksaja kustantaa maksuttoman koulutuksen niille, joilla ällä riittää päästä yliopistoon sisään opiskelemaan. Pidän myös järkevänä sitä, että meillä on jonkinlaisia opintososiaalisia etuuksia ja järjestelmiä, jotka mahdollistavat myöskin käytännössä opiskelun. Mutta sitten, jos meillä olisi kokonaan sellainen järjestelmä — jota ehkä joidenkin puheenvuoroissa on kaivattu — että oikeastaan mitä hyvänsä voisi opiskella hyvin turvatulla opintorahapainotteisella opintososiaalisella mallilla, niin sitä en välttämättä kyllä pidä järkevänä. Kyllä meidän mallissamme täytyy olla riittävät elementit myöskin sille, että opiskelijat pohtivat omia opintojaan paitsi vapaan sivistyksen kannalta myöskin sen kannalta, millä tavalla se vaikuttaa heidän tulevaan työmarkkina-asemaansa.

1.44 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tosiaan vuokra-asumisen kustannukset ovat jatkuvasti kasvaneet, erityisesti korkeakoulupaikkakunnilla, ja juuri sen vuoksi on todella tärkeää, että opiskelijoiden asumisen tuki nousee selkeästi nykyisestä asumislisästä, kun he siirtyvät yleiseen asumistukeen. Tämä on todella tärkeä vastaantulo nimenomaan pienituloisia opiskelijoita ajatellen. Heidän asumisen tukihan nousee selkeästi enemmän kuin tämä opintorahan leikkaus on. Tämä on ihan numerofaktaa. Nyt myös todetaan se, että opintotuki ja opintoaikainen tuki eivät ole opintopalkkaa, vaan siirrytään enemmän kohti opiskelijan sosiaaliturvaa ja sitä parannetaan näillä esityksillä. Hallitusohjelman mukaises-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2016 vp

ti opintotuki nousee, niin kuin opintotuki myöskin nousee, ja lisäksi nyt sitten erillisellä päätöksellä tulee myös tämä yleiseen asumistukeen siirtyminen, ja tämä kaikki mahdollistaa, että opiskelijat voivat jatkossa paremmin keskittyä päätoimiseen opiskeluun.

Tukikuukausien vähenemisestä voi todeta sen, että korkeakoulut nimenomaan haluavat, että heidän opiskelijansa valmistuvat, ja kun on ollut puhetta tästä kolmannen lukukauden käyttöönottamisesta, niin nimenomaan tähän nyt tulee sitten sitä odotusta, koska opiskelijoiden odotetaan valmistuvan myös jatkossa nopeammin. Heidät tarvitaan myös työmarkkinoille nopeammin, ja korkeakouluille tulee se rooli, ja he myöskin ovat valmistautuneita siihen, että opintoja tulee tarjota ympäri vuoden. Itsekin vajaan 10 vuoden sisässä valmistuneena, nykyisellä opintotukijärjestelmällä opiskelleena voin sanoa, että on ongelma se, että toukokuun alusta lähdetään pois korkeakouluista, yliopistoilta ja palataan vasta syyskuun puolessavälissä. Se ei ole järkevää resurssien käyttöä, vaan tätä ympärivuotista opiskelua tulee tukea opintojen mahdollistamisessa, ja sitten tämä nykyinen asumistukijärjestelmä tulee tukemaan tätä ympärivuotista opiskelua erittäin paljon paremmin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.